

חיים היקר והנערץ -

צר לי מאוד, מאוד, הרבה יותר משאני יכול להביע במלים, על שגרמתי לך אמש, לפני נעילת הנוכחות, צער וסבל. כל ימי אהבתך, וכל איש מישראל אהב אותך אחרי הימים הגדולים של הצהרת בלפור. אולם יקרה לי שכעת כסראיתך אחרי הקונגרס השבעה עשר בצערך ובעלבונך. נחגלה לי אז ויצמן חדש - לא ויצמן המנהיג, הקוסם, רב-החן, אלא ויצמן האיש הכואב, הסובל, הנמצע, המתבוסס ביסוריו וכובש בגבורה מוסרית עילאה את יצרו האישי ועומד כחייל משום ונאמן לשדות התנועה אשר פצעה אוחו. ארבע שנים נכסכה "גלותך" ובמסך ארבע שנים אלה חיתה לי /ולרבים מחברי/ הדגשה מרת: כאילו היינו שוחטים להעלול האכזר שעוללו לך. חזירתך להנהגת התנועה היתה בעיני לא רק צורך פוליטי, אלא קודם כל הכרח מוסרי. ההסתדרות הציונית היתה פגומה כל זמן שרבץ עליה ההטא של "רבם דקרו". מבחינה פוליטית היות המנהיג גם כטלא נבחרת לנשיאות הרסמית. אולם צריכים היינו להחזיר להסתדרות הציונית את "ישרה עם עצמה" ומשום כך היה הכרח בקונגרס התשעה עשר לבחור בך מחדש.

ולאחר שזכיתי לעבוד במחיצתך - ראיתך באור חדש. לא הייתי אף פעם חסיד עוזר שלך, ואף פעם לא אהיה. לא בכל הייתי תמים-דעה אחר, (שהיה נדמה לי שכלי להתנגד לך, עשיתי זאת, ואם יראה לי צורך כזה בעתיד - אעשה זאת גם להבא. אבל גם בסערת מלחמה לא חרפה כמלוא הנימה אהבתי והערצתי אליך. כי יודע אני שאהה שליח-העם, לא באשר נבחרת ברוב קולות, אלא באשר נוצרת לכך, שכינת עם ישראל שורה עליך, ובחדשים האחרונים משנצנצה החקוזה הגדולה להקמת מדינת יהודית, ראיתי ששכינה זו זרחה עליך באור חדש וגדול, וכוח נעורים חדש נחגלה בחוכך וחן וחסד, כאשר לא ראיתי אצלך אף פעם. ואם כי בחדשים אלה יש שחלקתי עליך בפרש זה או אחר, ידעתי שהעם אתה עומד בשליחות היסטורית כאשר לא עמד בה שום יהודי זה אלפיים שנה, וידעתי שכל אחד מאתנו חייב עכשיו, יותר מכלל זמן אחר, לעמוד לימינך בכל לבו ובכל מאודו, לכען תצליח לבצע את הדבר הגדול והנורא שהטילה עליך ההשגחה ההיסטורית של עמנו את חידוש ממלכת ישראל.

הדבר אשר הואל עכשיו, עליך גדול וקשה בעיני מדבר הצהרת בלפור. והמכשולים והמוקשים שעל דרכך רבים מאד. רבו המכשולים האובייקטיביים, רבו גם האויבים, לא רק בחוץ - אלא גם בפנים. זלאויבים נוספו המחדנים ומוכי-הסנוורים.

אבל לעומת המפריעים אשר גדלו - גדל גם כוחנו. כוחנו בארץ, כוחנו בעם, וגם כוחנו בעולם: כוח הרעיון הציוני והחזון הציוני בדעת הקהל, העולמית עליה עכשיו לאין ערוך, ואחרי - נקודת המוקד האישית של כוח זה. אין עכשיו איש, אין עכשיו חוב בעם היהודי הדומה לך בכוחו. אני מאמין בשיאוריה השטחית שההיסטוריה נעשית ע"י אישים. אבל אני מאמין שאישים דבולים הם שליחי הכוחות הקולקטיביים של עמים ומעמדות הפועלים בהיסטוריה.

המפעל הציוני, החזון הציוני הקרינו את כל אורם בשליחת העליון, ואור זה הולך ומתגבר. התנועה הציונית הגיעה עכשיו לפני סף חשלטון בעם היהודי. ההתרוצצות הסמוכה בין הכפירה הלאומית ובין האמונה הלאומית בחיי העם היהודי מחקרבת לקראת הכרעה.

ההכרעה הנצחית מבוא עם הקמה המדינה היהודית. עכשיו אנו עומדים ערב ההכרעה. יש עוד ציונים מוכי מנוורים שאינם רואים את המלא הגדול הבא והולך. הם אינם מסוכנים לדבר. הם לא יפריעו - והקונגרס חוכית. אולם יש מתבוללים, גמורים ולמחצה, ומתם גם מעטים העומדים במחיצתנו הם לא ישרימו בנקל עם הקומה ממלכת ישראל - את אלה, לדעתי, עלינו להכוא מכה ניצחת, ויש לאל ידינו להכותם. אומרים שלהם חסך וההשפעה וחשט בעתונות העולמית ובחוגים הגבוהים, ועלינו להתרחק מכל חברה. אין אני להוט אחרי מלחמות, רודף שלום אנוכי, ומוכן למפרע לכל פשרה שיש בה חקלה לעבודה. אבל כופר אני בכוח המדומה של חורבורגים והסמואלים. אילו היה וורבורג מעיז - אצא אני מאמין כלל בהעזתו להלחם עכשיו בציוניט, היה רק מגדיל את כוחו ותקטט. החשש שהיה לרבים - ואילו גם לך - שאם וורבורג יצא הפעם מהסוכנות עלול דבר זה להזיק לנו - לא היה לו כל יסוד לפי הכרתי העמוקה. קודם כל איני מאמין שהיה יוצא. לא האמתני כל הזמן באיומים של וורבורג ושל אנשיו לפני הקונגרס, שאם לא נעשה זאת ואחרת ולא נתן הבטחות אלו ואלו

- לא יבואו לצוריק, לא נשמענו לאיומיהם - והם באו. ולאחר שבאו לא היו הולכים ואילו היו הולכים - אין עכשיו בכוחם להזיק. כוחך אחת גדול עכשיו מכוחם של כל הוורבורגים בעולם. אני יודע, קומנך ומרצך מוקדשים עכשיו לדבר-מה יותר גדול ויותר חשוב מאשר מלחמה בוורבורג. אבל אילו היה וורבורג מכריח אותנו למלחמה - לא היינו מפסידים כלום. מלחמה כזו עכשיו הייתה רק מגבירה כוחנו, גם כלפי פנים וגם כלפי חוץ. אף פעם לא עמד העם היהודי בחוקף כזה מאחורי ההסתדרות הציונית ומאחוריה - כבשה זו. אף פעם לא גדל האמוץ אליך כבפעם הזאת. אחת עכשיו כלך ישראל, אין לך צר וצבא, ולא הכחיר אותך הווסמינסטר, אבל עיני העם העברי - ולעם זה גם עיני רוח - רואות כחר מלכות ישראל זורח על ראשך. ובפני זוהר כחר זה יועם כל הזהב, האמתי או המדומה, של הוורבורגים. לא תכיד משתחויה העם לעגל הזהב. נפש העם היהודי יוצאה עכשיו לגאולה - והם מאמינים שההסתדרות הציונית וייצמן כראשה עומדים להביא עכשיו אתחלתא דגאולה ואמונה זו היא כוח כביר, ענקי.

ומשום כך לא יכלתי להשלים הפעם עם הנסיונות המפוזרים שנעשו ע"י נביאי עגל הזהב ומשרתיהם להטיל את רצונם על התנועה הציונית - מה להחליט ובמי לבחור. ולא ראיתי אפשרות לעצמי להשתתף בהנהלה אשר לא חבחר כולה ע"י ציונים ולא ציונים, בבחירה חפשית, אלא חלקה יוקם לפי פקודת אצ"ל בביר מניו-יורק, בביר שיש לו אולי רצונות לא רעים, ואינו מהגדועים בחוף אילי הכסף, אבל אינו חפשי מאינטריגות ולחשים של מלחכי פינאס שלו.

ומלחכי פינאס אלה ראיתי לא רק בקרב הלא ציונים. נפגשתי עם כמה קנדידיטים לגבאות שלא נבחרו לקונגרס - וראיתי איך הם רוקדים סביב הגביר הניו-יורקי והריר נזל מהם שים הקווה שהמריץ יתן להם הגבאות שלא קיבלו בקונגרס. ראיתי את אפשרות הדימורליזציה הצפויה להסת' הציונית אם ניתן לגביר האמריקני לחלק משרות לציונים ולא ציונים לפי נדבת לבו, ואמרתי לחברי שלא אשתתף בהנהלה אשר חברה ימונו על ידי הגביר. אם יש להוסיף 2-3 או יותר לא ציונים להנהלה, עליהם להבחר ע"י הלא ציונים, וע"י הלא-ציונים כולם.

לא רציתי להשריד אותך בכל הענין הזה. ונצטערתי צער רב כששטעתי שהוטל עליך או
הטלת על עצמך לנהל מו"מ עם וורבורג. עוד יותר נצטערתי כשראיתי כאילו אני עומד
לשטן בדרך סידור ההנהלה. יש בא"י מאה אלף פועלים יהודים, אני אחד מהם, ולא יותר.
כאחד מהם יקרה לי בבחיר העם; כאחד מהם אני יודע שעלי לעמוד לימינך, כאחד מהם אני
נחטל להצלתך.

וצר לי שגרמתי לך צער. כשראיתי אמש במצוקתך - היה צר לי לבלתי נשוא, כי אהבתיך
בכל לבי ובכל מאודי. דע לך - לא נחכוונתי לצערך. ונקווה שהכל יבוא על מקומו
בשלום.

שלך באמונה ובאהבה, ד. בן-גוריון.

25.8.37

Pont Saint Saints Maxence שם משונה זה נתון לפינה נחמדה על שפת נהר Oise
במרחק חמשים קילומטר מכריס. גם עבודת ערמונים וברוסים ואלונים וקצי פרי - נחל הומה
חוצה הגן על יד הביה הגדול בן שלוש הקומות, ערובות פרחים וכר ירוק, - זהו גווה
הקיץ של פרויקין שהועמד לרשותי עד צאתי לאמריקא.

באתי הנה אחמול עם טוליה לנוח ימים אחדים - אבל גם העסס נבצר עלי לחלות בימי
המנוחה. האם מהצטננות או מעימות יחרה או מסיבה אחרת - עלה החום וכאב הראש וחפפני
שעול - והלוואי שאוכל להפליג כשת בברנגריה.

טלפנתי ליפרויקין שיהליף כרטיסי בשל אניה מאוחרת - אבל הוא ענה שכרטיס-פרי אין
מקום, ולפני 8 בספטמבר אין אניה של קונרד לייך.

- לנג טלפן שקיבל טלגרמה מנ"י. על המבוכה השודרת בקרב היהודים בגלל החלטת ועדת
המנדטים. ביקש ממני באורים. הזמנתיו לבוא הנה. מה פשר המבוכה?